

Sygn. akt I ACa 420/19

I ACz 549/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 stycznia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Roman Sugier (spr.)
Sędziowie :	SA Małgorzata Wolczańska SA Tomasz Ślęzak
Protokolant :	Agnieszka Szymocha

po rozpoznaniu w dniu 20 grudnia 2019 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w W.

przeciwko G. F. i M. F.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie

z dnia 26 listopada 2018 r., sygn. akt I C 355/18

oraz zażalenia pozwanych na rozstrzygnięcie o kosztach zawarte w punkcie 2. tego wyroku

1) oddala apelację;

2) zasądza od powódki na rzecz pozwanych 8 100 (osiem tysięcy sto) złotych z tytułu kosztów zastępstwa w postępowaniu apelacyjnym;

3) oddala zażalenie pozwanych;

4) zasądza od pozwanych na rzecz powódki 1 800 (tysiąc osiemset) złotych z tytułu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.

SSA Tomasz Ślęzak	SSA Roman Sugier	SSA Małgorzata Wołczańska
-------------------	------------------	---------------------------

Sygn. akt I ACa 420/19

I ACz 549/19

UZASADNIENIE

Powódka (...) S.A. w W.

w pozwie skierowanym przeciwko pozwanym G. F. i M. F. wniosła o solidarne zasądzenie od pozwanych na jej rzecz kwoty 221.270,01 franków szwajcarskich (CHF) podając, że na dochodzoną kwotę składa się 194.349,63 CHF należności głównej i 26.920,38 CHF z tytułu odsetek umownych za okres od 20 kwietnia 2016r. do 2 maja 2018r. w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego. Powódka domagała się też zasądzenia od pozwanych na jej rzecz kosztów procesu.

Podawała, że jest następcą prawnym (...) S.A., z którą pozwani zawarli umowę o udzielenie kredytu mieszkaniowego.

Dochodzona należność to kwota niepłaconego przez pozwanych kredytu oraz odsetki od tej należności.

Pozwani wnieśli o oddalenie powództwa. Przyznali zawarcie wspomnianej umowy kredytowej lecz zarzucili, że jest ona niezgodna z prawem. Zarzucili, że zawiera ona klauzule abuzywne oraz to, że bank nie poinformował ich o ryzyku walutowym skutkującym wielkością zadłużenia, mimo że świadczenia z tytułu kredytu były wypłacane w polskich złotych i tak też było regulowane ich zadłużenie z tego tytułu.

Wyrokiem z dnia 26 listopada 2018r. Sąd Okręgowy w Częstochowie oddalił powództwo (pkt 1) oraz zasądził solidarnie od powódki na rzecz pozwanych 10.800 złotych z tytułu kosztów procesu (pkt 2).

Wyrok Sądu pierwszej instancji oparty został na następujących ustaleniach faktycznych.

W dniu 25 sierpnia 2008r. w K. G. F. i M. F. zawarli z (...) S.A. w G. umowę nr (...) o kredyt mieszkaniowy (...) (kredyt budowlano-hipoteczny przeznaczony na finansowanie inwestycji budowlanej). W § 1 umowy strony ustaliły, że jest to kredyt denominowany udzielony w złotych w kwocie stanowiącej równowartość 314 503,21 CHF.

W części ogólnej umowy w § 1 ust. 1 i 2, § 12 ust. 1 i 2 strony ustaliły, że kredyt jest udzielony w złotych oraz, że kwota kredytu zostanie wypłacona

w złotych w wysokości przeliczonej względem waluty obcej według stosownego harmonogramu. W § 15 ust. 7 pkt 1 i 2 części ogólnej umowy ustalono, że harmonogram kredytu wyrażony będzie w walucie, w której kredyt ma być denominowany, a spłata nastąpi w złotych w równowartości do kwot

wyrażonych w walucie obcej. G. F. i M. F. nie wyrazili zgody na spłacenie kredytu w obcej walucie – frankach szwajcarskich.

31 października 2014r. w wyniku połączenia banków, powyższą wierzytelność przejęła powódka jako następcą prawną banku kredytującego. Pozwani przestali regularnie spłacać raty kredytu. Wezwania do zapłaty zostały doręczone obu pozwanym 9 sierpnia 2016r. Wypowiedzenie umowy doręczono G. F. i M. F. odpowiednio 16 maja 2016r. i 31 maja 2016r. G. i M. F. podjęli z bankiem rozmowy o restrukturyzacji kredytu, lecz nie doszli do porozumienia.

Mając na względzie powyższe ustalenia Sąd Okręgowy uznał, że powództwo nie jest zasadne. Podkreślił, że okoliczności faktyczne nie były

sporne między stronami a istotne znaczenie ma ocena prawna zasadności dochodzonego roszczenia. Dalej Sąd pierwszej instancji wskazał na to, że powódka domagała się zasądzenia świadczenia w walucie obcej – frankach

szwajcarskich – mimo, że udzieliła pozwanym kredytu w złotych polskich denominowanego do tej waluty. Pozwani spłacali zadłużenie także w złotych polskich i nie wyrazili zgody na spłatę zadłużenia w walucie obcej.

Powódka nie modyfikowała żądania, mimo że już na wstępnym etapie procesu Sąd zwrócił się o wyjaśnienie dlaczego dochodzi należności w walucie obcej, mimo że kredytu udzielono w złotych polskich. Podtrzymała jedynie żądanie podając, że kredyty w złotych polskich denominowane do waluty obcej, w tym przypadku do franka szwajcarskiego, są zgodne z obowiązującym porządkiem prawnym.

Mając to na względzie Sąd Okręgowy stwierdził, że zarówno udzielony kredyt jak i zobowiązania z niego wynikające były realizowane w złotych polskich. Zgodnie zaś z przepisem art. 358 k.c. prawo wyboru waluty w jakiej następuje realizacja zobowiązania przysługuje dłużnikowi. W przypadku zwłoki w wykonaniu zobowiązania wierzycielowi przysługuje jedynie prawo wyboru kursu w oparciu o jaki ustala się wielkość zadłużenia.

Dlatego Sąd pierwszej instancji powołując się postanowienia umowy łączącej strony oraz przepis art. 354 k.c. a contrario oddalił powództwo jako nieuzasadnione.

O kosztach Sąd orzekł na mocy przepisu art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w związku z przepisami regulującymi stawki wynagrodzenia radców prawnych w zależności od wartości przedmiotu sporu.

Wyrok został zaskarżony przez obie strony.

Powódka zaskarżyła go apelacją kwestionując rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego w całości. Pozwani wnieśli zażalenie co do rozstrzygnięcia o kosztach procesu.

Powódka w apelacji zarzuciła:

a) nierozpoznanie istoty sporu poprzez pominięcie w ustaleniach faktycznych przeprowadzonych dowodów w postaci aneksu do umowy stron zawartego 17 marca 2014r. i porozumienia z dnia 17 marca 2014r. świadczących zdaniem skarżącej o materialnoprawnej zasadności powództwa,

b) naruszenie przepisu art. 233 § 1 k.p.c. przez dowolną ocenę zebranych dowodów prowadzącą do uznania, że roszczenie powódki powinno być wyrażone w złotych polskich mimo, że kredyt był denominowany do obcej waluty i powódce przysługuje roszczenie o zapłatę we frankach szwajcarskich, co jednoznacznie wynika ze wspomnianego aneksu i porozumienia,

c) naruszenie przepisu art. 328 § 2 k.p.c. poprzez wewnętrzną sprzeczność uzasadnienia w którym Sąd podał, że walutą kredytu są złotówki powołując jednocześnie jako podstawę rozstrzygnięcia przepis art. 358 § 1 k.c. dotyczący zobowiązania w walucie obcej oraz poprzez brak wskazania w motywach wyroku podstawy prawnej rozstrzygnięcia,

d) naruszenie przepisu art. 65 § 2 k.c. poprzez przyjęcie, że walutą zobowiązania był złoty polski a nie waluta kredytu,

e) błędną wykładnię przepisu art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe w związku z art. 353¹ k.c. poprzez przyjęcie, iż walutą kredytu jest waluta w której kredyt był postawiony do dyspozycji i spłacany, a nie waluta w której kredyt był wyrażony,

f) błędną wykładnię art. 358 k.c. poprzez przyjęcie, że to pozwanym przysługiwało prawo wyboru waluty z pominięciem tego, że powódka może żądać spłaty zobowiązania w walucie obcej.

Powołując się na powyższe powódka wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach procesu za obie instancje.

Pozwani w zażaleniu zarzucili naruszenie przepisu art. 98 § 1 i 3 k.p.c. poprzez błędne zastosowanie tych przepisów powołując się na to, że każda ze stron ma prawo do żądania zwrotu kosztów celowej obrony a co za tym idzie każdy z pozwanych winien otrzymać zwrot kosztów zastępstwa procesowego.

Powołując się na to wnosili o zmianę zaskarżonego orzeczenia o kosztach przez zasądzenie od powódki na rzecz każdego z pozwanych po 10.800 złotych z tytułu kosztów procesu.

Pozwani wnosili o oddalenie apelacji powódki i o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego a powódka o oddalenie zażalenia i o zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Apelacyjny w Katowicach zważył, co następuje:

Zarówno apelacja powódki jak i zażalenie pozwanych nie są zasadne.

1. Odnośnie apelacji powódki.

Za chybiony należy uznać zarzut nierozpoznania istoty sprawy.

Sąd Okręgowy rozstrzygnął spór między stronami uznając, że powódce nie przysługuje roszczenie w stosunku do pozwanych wyrażone we frankach szwajcarskich. Pominięcie w motywach zaskarżonego wyroku dowodów w postaci aneksu do umowy i porozumienia o jakich mowa w apelacji może uzasadniać jedynie sprzeczność ustaleń z treścią zebranych dowodów, poprzez pominięcie dowodów istotnych dla rozstrzygnięcia ale nie brak wypowiedzenia się co do istoty sporu.

Czym innym jest bowiem rozstrzygnięcie wadliwe, które może być zmienione w wyniku orzeczenia reformatoryjnego Sądu odwoławczego a czym innym brak rozstrzygnięcia istoty sprawy o czym mowa w przepisie art. 386 § 4 k.p.c. Ze względu na brak przesłanek o jakich mowa w tym przepisie nie zachodzi możliwość uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. W obecnie obowiązującej procedurze cywilnej ma zastosowanie tak zwana apelacja zupełna. Oznacza to, że Sąd odwoławczy ma prawo do dokonania własnych ustaleń w oparciu o dowody zebrane przez Sąd pierwszej instancji, zbieżnych lub odmiennych od ustaleń tego sądu. W motywach zaskarżonego wyroku pominięto w ich części ustalającej okoliczności dotyczące aneksu i porozumienia o jakich mowa w apelacji.

W oparciu o te dokumenty Sąd Apelacyjny ustalił, że aneks nr (...) z dnia 17 marca 2014r. oprócz innych postanowień nieistotnych dla rozstrzygnięcia zawierał stwierdzenie, że spłata kredytu pozwanych może następować ze środków wpłaconych na rachunek prowadzony w złotych polskich lub na rachunek walutowy (k. 298). Z porozumienia stron zawartego w dniu 17 marca 2014r. wynika zaś że pozwani znali wielkość swego zadłużenia wyrażone we frankach szwajcarskich oraz zobowiązali się je spłacać za pośrednictwem rachunków bankowych lub we frankach szwajcarskich (k. 307-308).

W ocenie Sądu Apelacyjnego te dodatkowe ustalenia nie wpływają na ocenę zasadności zaskarżonego wyroku.

Nie dają one podstaw do zakwestionowania ustalenia przez Sąd pierwszej instancji, że kredyt został udzielony pozwany w złotych polskich denominowanych do franka szwajcarskiego. Nie można bowiem abstrahować od tego, że wspomniane zmiany umowy były konsekwencją tzw. ustawy antyspreadowej (ustawa z 29.07.2011r. o zmianie ustawy Prawo bankowe – Dz.U.2011, poz. 65, poz. 984) która miała na celu ochronę dłużników bankowych przed niekorzystnymi skutkami spłaty kredytów rozliczanych w walutach obcych wynikającymi z kursów tych walut ustalane w sposób jednostronny przez banki. W celu zapobieżenia temu niekorzystnemu dla dłużników zjawisku ustawodawca wprowadził regulację umożliwiającą dłużnikom spłatę długu także w walucie

w której przeliczono wielkość zadłużenia. Znajduje to odzwierciedlenie we wspomnianym aneksie i porozumieniu. Nie dają one jednak podstaw do uznania, że kredyt udzielony przez powodowy bank z kredytu złotówkowego denominowanego do waluty obcej stał się kredytem walutowym mimo, że pozwani uznali wielkość swego zadłużenia wyrażonego w walucie obcej.

W ocenie Sądu Apelacyjnego ochrona interesu Banku polegająca na tym, że wypłaca kredytobiorcom większe lub mniejsze należności w złotych polskich w zależności od tego jak kształtuje się kurs złotego do franka szwajcarskiego i oczekuje w podobny sposób spłaty zadłużenia nie oznacza, że pozwani są zobowiązani spłacać zadłużenie we frankach szwajcarskich. Nie wynika to też z brzmienia przepisu art. 358 § 1 k.c. Mimo wspomnianych postanowień aneksu i porozumienia z 17 marca 2014r. pozwani nie byli zobowiązani do spłaty zadłużenia we frankach szwajcarskich. Spłacali dług w złotych polskich i powódka tego nie kwestionowała. Postawienie kredytu w stan wymagalności nie spowodowało, że kredyt złotówkowy denominowany do franków szwajcarskich stał się kredytem walutowym mimo, że w ocenie skarżącej z ekonomicznego punktu widzenia był takowym. Brak jest jednak postanowień umownych pozwalających na uznanie, że ryzyko kursowe, po ustaniu umowy, w dalszym ciągu obciąża kredytobiorców. Zasadnie Sąd Okręgowy uznał, że walutowość zobowiązania dotyczy jedynie kursu waluty w dacie wymagalności zobowiązania. Brak jest odmiennych postanowień w umowie łączącej strony. Kredyt był udzielny w złotych polskich, tak też był spłacany. Jego wielkość wynika z daty wymagalności roszczenia i brak jest podstaw do uznania, że powódka ma możliwość dochodzenia jego spłaty w walucie obcej.

Także pozostałe zarzuty apelacji nie są zasadne. Wbrew zarzutom apelacji trafności zaskarżonego wyroku nie podważa treść art. 69 ust. 1 Prawa bankowego w jego brzmieniu obowiązującym w dacie zawiązania aneksu do umowy z 17 marca 2014r. i porozumienia z tej samej daty Zawarta w tym przepisie definicja umowy kredytu bankowego stanowi o oddaniu kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwoty środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel i o tym, że kredytobiorca zobowiązuje się do zwrotu wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

Przepis ten pozostaje w związku z art. 69 ust. 3 stanowiącym, że w przypadku umowy o kredyt denominowany do waluty innej niż waluta polska kredytobiorca może dokonać spłaty rat bezpośrednio w tej walucie.

Treść umowy zawartej przez strony jednoznacznie świadczy o tym, że pozwani zaciągnęli u powódki kredyt udzielony w złotych polskich denominowany do franka szwajcarskiego.

Aneks nr (...) i porozumienie zawarte przez strony w 2014r. w żaden sposób nie dają podstawy do uznania, że wolą stron była zmiana umowy w taki sposób, że zamiast kredytu w złotych polskich pozwani stali się zobowiązani do jego spłaty we frankach szwajcarskich. Uzyskali jedynie takie uprawnienie zgodnie z art. 69 ust. 3 Prawa bankowego.

Nie doszło więc do naruszenia przepisu art. 65 § 2 k.c. poprzez błędne ustalenie woli stron w związku z zawartą umową kredytową i jej modyfikacjami z 2014r. Wykładnia oświadczeń woli stron na jaką powołuje się skarżąca nie może prowadzić bowiem do ustaleń sprzecznych w sposób ewidentny z treścią wspomnianych dokumentów.

Nie przeczy temu uznanie przez pozwanych wielkości zadłużenia wyrażonego we frankach szwajcarskich. Było to oczywiste jeśli mieć na względzie, że zadłużenie pozwanych w złotych polskich było denominowane do tej waluty. Umowa stron, nawet po modyfikacji dokonanej w 2014r. nie daje podstaw do uznania, że powódka mogła żądać od pozwanych zapłaty w walucie obcej. Skarżąca w tym zakresie nie wskazuje żadnego konkretnego przepisu umowy. Podstaw do uwzględnienia takiego twierdzenia nie daje też przepis

art. 358 § 1 k.c.

To, że umowa kredytowa dawała pozwanym możliwość wyboru czy będą spłacali zadłużenie w walucie polskiej czy obcej nie oznacza, że wybór taki przysługuje też powódce.

Nie zachodzi też wewnętrzna sprzeczność uzasadnienia wyroku Sądu pierwszej instancji, który raz powołuje się na to, że walutą kredytu jest waluta polska a w innej jego części przytacza przepis art. 358 § 1 k.c. dotyczący zobowiązania wyrażonego w walucie obcej. Zdaniem Sądu Apelacyjnego przepis ten przytoczono dla wykazania, że nawet w przypadku zobowiązania wyrażonego w walucie obcej dłużnik może zwolnić się z zobowiązania dokonując świadczeń w walucie polskiej, chyba że z ustawy, orzeczenia sądowego lub czynności prawnej wynika co innego. W przypadku niniejszego sporu argument ten ma takie znaczenie, że czynność prawna jaką jest umowa łącząca strony nie przesądza

o tym, że pozwani są zobowiązani spłacać powódce kredyt we frankach szwajcarskich. Skoro zaś nie wyrazili oni na to zgody, indagowani na ten temat przed zamknięciem rozprawy, mimo przysługującego im w tym zakresie wyboru waluty, trafnie Sąd Okręgowy uznał, że powódce nie służy roszczenie o zapłatę długu w walucie obcej.

Nie jest też za zasadny zarzut braku podstawy prawnej rozstrzygnięcia.

To powódka winna wskazać na jakiej podstawie dochodzi wykazania zobowiązania we frankach szwajcarskich mimo, że udzieliła kredytu w złotych polskich denominowanych do tej waluty. W istocie skarżąca nie powołuje się na postanowienia umowne lub ustawowe uzasadniające zgłoszone roszczenie ograniczając się do stwierdzenia, że jego uwzględnienie uzasadniałoby jej oczekiwania majątkowe równe tym jakie by uzyskała gdyby dłużnicy rozwiązali umowę we frankach szwajcarskich, mimo, że nie są zadłużeni w tej walucie.

Dlatego Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c. oddalił apelację powódki jako pozbawioną uzasadnionych podstaw.

O kosztach orzeczono na mocy art. 98 k.p.c. w związku z § 2 ust. 7 i § 10 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2018.265 t.j.).

1. Odnośnie zażalenia pozwanych.

Zażalenie pozwanych nie jest zasadne. Przepis art. 98 § 1 k.p.c.

regulujący kwestie rozliczania kosztów procesu odwołuje się do pojęcia stron tego postępowania. W pozwie takim jak niniejszy występowały dwie strony: powódka

i pozwani. Brak podstaw do uznania, że po stronie pozwanej ma miejsce kilka stron postępowania proces nie ma bowiem po stronie pozwanej charakteru współuczestnictwa formalnego. Pozwani występują w nim jako współuczestnicy materialni ewentualnie zobowiązani solidarnie wobec powódki. Każdy z podniesionych przez nich zarzutów ma skutek także w stosunku do drugiego

z pozwanych. Reprezentowani byli przez pełnomocnika który występując

w ich imieniu podniósł zarzuty wspólne dla obojga pozwanych, przedstawione

we wspólnych pismach procesowych. Niezależnie od tego należy zauważyć,

że powództwo zostało oddalone nie ze względu na okoliczności będące przedmiotem zarzutów lecz ze względu na bezzasadność dostrzeżoną przez

Sąd pierwszej instancji. Z tych względów brak podstaw do uznania, że

pozwany należy się zwrot odrębnych kosztów zastępstwa procesowego tak

jakby oddzielnie ponieśli koszty celowej obrony o jakiej mowa w przepisie

art. 98 § 1 k.p.c.

Dlatego Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c. w związku z art. 397

§ 2 k.p.c. oddalił zażalenie pozwanych obciążając ich kosztami postępowania zażaleniowego na rzecz strony przeciwnej obejmującymi stawkę minimalną wynagrodzenia pełnomocnika strony powodowej (§ 2 ust. 5 w związku z § 10

ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie – Dz.U.2015.1800 t.j.).

SSA Tomasz Ślęzak	SSA Roman Sugier	SSA Małgorzata Wołczańska
-------------------	------------------	---------------------------